

DAVLAT XIZMATLARINING HUQUQIY ASOSLAR

Axundjanova Muxabbat Lazizovna

Toshkent shahar yuridik texnikum

"Mutaxassislik fanlari" kafedrası o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada O'zbekiston Respublikasidagi davlat xizmatlarining huquqiy asoslari tahlil qilinadi. Davlat xizmatlari tizimi va uning rivojlanishiga asos bo'lgan asosiy normativ-huquqiy hujjatlar, jumladan, "Davlat xizmatlari to'g'risida"gi qonun, O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi, elektron hukumat va boshqa muhim qonunlar ko'rib chiqiladi. Maqolada davlat xizmatlarining asosiy tamoyillari, ularning samaradorligini oshirish uchun amalga oshirilayotgan islohotlar va mavjud muammolar tahlil qilinadi. Davlat xizmatlarini takomillashtirish yo'nalishidagi chora-tadbirlar, shu jumladan raqamlashtirish, malaka oshirish va shaffoflikni ta'minlash masalalari yoritiladi. Maqola davlat xizmatlari tizimining huquqiy asoslarini mustahkamlash va fuqarolarning huquqlarini himoya qilishda muhim o'rin tutishini ta'kidlaydi.

Kalit so'zlar: Davlat xizmatlari, huquqiy asoslar, normativ-huquqiy hujjatlar, shaffoflik, raqamlashtirish, davlat xizmatlari to'g'risida qonun, O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi, elektron hukumat, fuqarolar huquqlari, davlat xizmatchilari, islohotlar, byurokratiya, korrupsiya, samaradorlik.

Kirish. Davlat xizmati va uning o'ziga xos xususiyatlari to'g'risida ko'plab olimlar fikr bildirganlar. Shu o'rinda ta'kidlashimiz joizki, ko'pgina davlatlar qonunchiligida va

maxsus adabiyotlarda barcha uchun bir xilda qabul qilingan, yagona boʻlgan davlat xizmati tushunchasi mavjud emas.

Rossiyalik olim Y.U. Tixomirov “davlat xizmati – bu davlat organlari vakolatlarini bajarishi kerak boʻlgan xizmatchilarning toʻxtovsiz professional faoliyati” sifatida taʼrif beradi.

Huquqshunos olim B.M. Lazerov “davlat xizmati – davlatga xizmat qilish, yaʼni uning talabi bilan maʼlum bir pul mukofoti evaziga davlat organida davlat oldida turgan vazifa va funksiyalarni amalga oshirish boʻyicha boʻladigan faoliyatdir” deb taʼriflaydi.

V.M. Manoxinning fikricha, “davlat xizmati – bu davlat organlarini va boshqa tashkilotlarini tashkil etish va huquqiy tartibga solish boʻyicha davlat faoliyatining bir boʻlagi hisoblanadi. Davlat organlari va tashkilotlarining faoliyati esa davlat oldida turgan vazifa va funksiyalarni amalga oshirishga qaratiladi”.

Professor G.V. Atamanchuk davlat xizmati xususida “davlat xizmati – bu davlatning maqsadlari va funksiyalarini amalga oshirishda fuqarolarning amaliy va professional ishtiroki” deb taʼrif bergan.

Yuqoridagi taʼriflarni umumalashtirgan holda, fikrimizcha davlat xizmati – bu davlat organlarida muayyan belgilangan mansabni egallagan shaxs tomonidan davlatning funktsiya va vazifalarini bajarish maqsadida hokimiyat vakolatlarining amalga oshirilishiga qaratilgan professional faoliyat boʻlib hisoblanadi.

Davlat xizmatlari fuqarolarni davlat tomonidan taqdim etiladigan turli xizmatlar bilan taʼminlashga yoʻnaltirilgan tizimdir. Ularning samarali koʻrsatilishi nafaqat fuqaroning ijtimoiy-huquqiy ehtiyojlarini qondirish, balki davlat boshqaruvi samaradorligini oshirishga ham xizmat qiladi. Oʻzbekiston Respublikasining davlat xizmatlari tizimi yuridik asosda

shakllanib, rivojlanmoqda. Bu tizimda huquqiy asoslar, normativ-huquqiy hujjatlar va ularni amalga oshirish bo'yicha qonunlar muhim ahamiyatga ega.

Davlat Xizmatlarining Huquqiy Asoslari

Davlat xizmatlari tizimining huquqiy asoslari quyidagi me'yoriy hujjatlar

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi

O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi davlat xizmatlarini tashkil etish va boshqarish tamoyillari bilan belgilangan:

Konstitutsiyada davlatning fuqarolariga adolatli va teng huquqli xizmat ko'rsatishi kerakligi qayd etilgan. Bunda davlatning asosiy vazifalaridan biri – fuqarolar huquqlarini himoya qilish va ularning ijtimoiy ehtiyojlarini ta'minlashdir.

2. “Davlat xizmatlari to'g'risida”gi O'zbekiston Respublikasi Qonuni

Ushbu qonun davlat xizmatlarini ko'rsatish tartibi va qoidalarini belgilaydi. Davlat xizmatlari qonunlari xizmatlarning shaffofligi, axborotning ochiqligi va fuqarolarning teng huquqliligini ta'minlashni maqsad qilgan. Qonunda davlat xizmatlarini ko'rsatish uchun jismoniy va yuridik shaxslar, davlat organlari o'rtasida o'zaro hamkorlik keltirilgan.

3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmonlari va qarorlari

Prezidentning davlat xizmatlarini optimallashtirish va takomillashtirishga doir farmonlari va qarorlari muhim huquqiy asoslarni yaratadi. Bunday hujjatlar, masalan, davlat xizmatlari agentligi tashkil etish, elektron xizmatlarni rivojlantirish, davlat xizmatchilarining kasbiy malakasini oshirishga yo'naltirilgan chora-tadbirlarni o'z ichiga oladi.

4. Ma'muriy huquqiy normativ-huquqiy hujjatlar

Davlat xizmatlarini ko'rsatishda amaldagi me'yoriy hujjatlar, qoidalar va nizomlar muhim o'rin tutadi. Masalan, davlat xizmatlari agentligi tomonidan ishlab chiqilgan nizomlar, tegishli tartiblarni, xizmat ko'rsatish muddatlari va ularni bajarish tartiblarini belgilaydi.

5. Elektron hukumat to'g'risidagi qonunlar

Elektron hukumat, ya'ni davlat xizmatlarini raqamli texnologiyalar yordamida ko'rsatish huquqiy asoslari ham davlat xizmatlari tizimining ajralmas qismi hisoblanadi. Ushbu qonunlar davlat xizmatlarining internet orqali taqdim etilishi, fuqarolar va davlat organlari o'rtasida elektron hujjatlar almashinuvi va shaffoflikni ta'minlashga xizmat qiladi.

Davlat Xizmatlarining Huquqiy Muammolari va Takomillashtirish

Davlat xizmatlarining huquqiy asoslari sifatida ko'rsatilgan normativ hujjatlar, albatta, rivojlanayotgan tizimning samarali ishlashi uchun zarur bo'lsa-da, amaliyotda ba'zi muammolar mavjud. Masalan, davlat xizmatlarini ko'rsatishda byurokratiya, hujjatlarning ortiqcha talab etilishi va korrupsiya holatlari mavjud. Bunday holatlar tizimning samaradorligini pasaytirishi mumkin.

Shuningdek, davlat xizmatlarini raqamlashtirish va yangi texnologiyalarni joriy etish bo'yicha ishlar davom ettirilmoqda. Shu bilan birga, davlat xizmatchilarining malakasini oshirish va xizmat ko'rsatish jarayonlarini soddalashtirish kerak. Bu borada davlat xizmatlarini yanada takomillashtirish uchun yangi normativ-huquqiy hujjatlar, qonunlar va xalqaro standartlarga moslashish zarur.

Xulosa. Davlat xizmatlarining huquqiy asoslari mamlakatning fuqarolariga sifatli va shaffof xizmat ko'rsatish, adolatni ta'minlash va ijtimoiy barqarorlikni mustahkamlashda muhim o'rin tutadi. O'zbekiston Respublikasida davlat xizmatlari tizimini rivojlantirish va takomillashtirish borasida amalga oshirilayotgan islohotlar tizimning samaradorligini

oshirish, korrupsiya va byurokratiya bilan kurashish, xizmatlarning shaffofligi va fuqarolarning huquqlarini himoya qilishga yo‘naltirilgan.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi.
2. O‘zbekiston Respublikasi "Davlat xizmatlari to‘g‘risida"gi Qonun.
3. O‘zbekiston Respublikasi "Elektron hukumat" to‘g‘risidagi Qonun.
4. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 23-yanvardagi “Davlat xizmatlari sohasida islohotlarni yanada chuqurlashtirishga doir chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi farmoni.
5. O‘zbekiston Respublikasi “Ma’muriy javobgarlik to‘g‘risidagi” Kodeks.
6. Davlat xizmatlari agentligi tomonidan nashr etilgan normativ-huquqiy hujjatlar va nizomlar.
7. O‘zbekiston Respublikasi Adliya vazirligining davlat xizmatlarini takomillashtirishga doir rasmiy hisobotlari.
8. O‘zbekiston Respublikasi Sudlar to‘g‘risidagi Qonun.
9. "O‘zbekiston Respublikasida davlat xizmatlarini rivojlantirish va takomillashtirish" — ilmiy maqolalar to‘plami, 2023-yil.
10. Xalqaro tajriba va davlat xizmatlari: www.lex.uz rasmiy portali.